

یادداشت

اندیشه و خیال عنصر مهم یک اثرند

ایلیا آل‌خمیس

● هنر امروز سرشار از تضادهاست. برخورد فلسفی میان هنر والا و هنر دون در نوسان است. و گاهی به برداشت‌هایی سخت‌گیرانه منجر می‌شود. فیلم وسیله ارتباطی ساده و مقبولی است که برای توده‌ها کنش مستقیم دارد و یک ابزار مطلوب تبلیغی است. می‌دانیم که خاستگاه فیلم «عکس» است و برای همین یک هنر فنی قلمداد می‌شود. فیلم خاستگاهی فنی دارد و هنرش بازگویی فیلم سینمایی‌تر است. بازگویی دراماتیزه‌شده ماشینی که هر چقدر به جامعه نزدیک باشد، موفق‌تر است. بدون شک هرچه سهم امور جامعه در توصیف واقعیت بیشتر باشد و به عبارت دیگر هرچه رابطه در این توصیف میان انسان و جهان، شخصیت و محیط، هدف و وسیله تنگ‌تر باشد، فیلم سینمایی‌تر است. «زندگی آنچنان که هست» و آنچه باید باشد مورد توجه سینمای امروز جهان است و آرمان و هدف جزء عناصر اصلی ساخت یک فیلم قرار می‌گیرد؛ اما نکته مهمی که فیلم را از مستند منگ می‌کند، عنصر خیال است. اندیشه و خیال عناصر اصلی هنر اثر هنری‌اند. اثر دوره کهن سنگی تاکنون و از ونوس ویلندورف تا هنرهای دوره معاصر این دو عنصر را در همه هنرها به وضوح می‌بینیم. اندیشه و خیال موجب امر زیبا می‌شوند. آنها به هر اثری ساختاری هنری از جنس خلق‌کردن می‌دهند. در این مقال غرض اهمیت این دو

عنصر در فیلم هستند. فیلمی به‌مثابه فیلم که این روزها در سینمای کشور غایب است. بدون شک خیال نیروی جلوبرنده جامعه انسانی است و اندیشه ابزار رسیدن به آن. جامعه‌ای که خیال و اندیشه در فیلم‌هایش موج بزند، جامعه رو به جلویی است و جامعه توسعه‌یافته‌تری است. با نگاهی به تاریخ اجتماعی هنر می‌توان به این معنا رسید و نبود این عناصر، حلقه مفقوده جامعه ایرانی است که روزبه‌روز افسرده‌تر و در حال ایزوله‌شدن است.

کپی‌کاری‌هایی وسیع در همه رشته‌های هنری که با جغرافیا و فرهنگ این مردم فاصله‌ها دارد و مافیاهای خانوادگی در حال شکل‌گیری حاکم بر هنر، بدون شک موجب پسرفت خواهد شد. در کدامین فیلم ما، اندیشه و آرمان انسانی دنبال شده است؟ در کدامین فیلم این روزها، خیال جریان دارد؟ هرچند که آثار در اقلیت گذشته را باید فاکتور گرفت؛ اما مهم شاکله کلی سینما است که بدون شک بر جامعه خود تأثیرگذار است. سووق‌دادن اپیدئولوژی‌گرایانه مخاطب ماهیت یک فیلم نیست؛ هرچند می‌توان از سینما برای ابزار سیاسی سود جست. دغدغه دون شخصی یک قهرمان، ماهیت اصلی یک فیلم نیست، هرچند می‌تواند برای ساعتی مخاطبی را سرگرم کند.

بدون شک فیلم تعریفی بالاتر از شکل این روزهایش باید داشته باشد. فیلم با همه ابزار ماشینی‌اش می‌تواند و باید هنری والا باشد. هنری در خدمت معنای زیستن و خیال و اندیشه عناصر تکامل‌دهنده جوامع بشری که در سینمای امروز ما کمتر به چشم می‌خورد.

● «علیرضا زرین‌دست» با بیش از پنج دهه حضور مستمر در بطن سینما و تلاشی مستمر در جهت ارتقای کیفی فیلم‌ها با نبوغ و ابتکاراتی شخصی یکی از ستون‌های فیلم‌برداری سینمای ایران است. او که در آستانه ۷۵سالگی هنوز انگیزه زیادی برای مهندسی و زیبایی‌شناسی تصاویر اثری که برای کار برمی‌گزیند، دارد، همواره در هر اثر خود را ملزم می‌بیند در عین انجام کاری هماهنگ با ذهنیت کارگردان، با اتکا به ذوق و خلاقیتش چیزی به کیفیت محصول نهایی بیفزاید. درعین‌حال او یکی از سالم‌ترین و بی‌حاشیه‌ترین هنرمندان سینمای ایران است که در تمام این سال‌ها با ورزش محبوبش، «تنیس»، تلاش کرده که جسم و روحش را آماده و روی فرم نگاه دارد تا همواره همان «ویولن خوش‌دست» باشد. پنج دهه حضور یعنی او از دوربین‌های بزرگ و تجهیزات ساده و اولیه با ناکتوبهای سیاه‌وسفید شروع کرده و در گذر از تحولات تکنولوژی فیلم‌برداری و تصویر تا امروز و دوربین‌های ظریف دیجیتال توانسته است با ذکاوت خود را هماهنگ و آдаپته کند. هرچند تکنولوژی فقط جنبه ابزار داشته و کیفیت نهایی اثر بیشتر مدیون خلاقیت فیلم‌بردار است ولی عدم انطباق با آن می‌تواند فدر را از گردونه خارج کند و بر توانایی‌هایش سایه بیندازد. «زرین‌دست» که در جوانی از تیزر به تهران می‌آید و گرفتار جادوی تصویر است، به عکاسی روی می‌آورد و به‌واسطه برادر بزرگ‌ترش زنده‌یاد «محمد زرین‌دست» (که تحصیل‌کرده سینما در آمریکا بود و کار فیلم‌سازی را از اوایل دهه ۴۰ شروع کرده بود) توانست خیلی زود به‌عنوان عکاس، دستیار فیلم‌بردار و نهایتاً فیلم‌بردار وارد سینمای حرفه‌ای شود. در آن سال‌ها تعداد انگشت‌شماری فیلم‌بردار فعال در سینما مشغول به کار بودند که به‌دلیل نوپایی سینمای ایران به‌جز موارد معدودی (مانند برخی آثار زنده‌یاد «خاجکیان») فیلم‌برداری بیشتر جنبه تصویری‌کردن داستان را داشت و به دلیل عدم تبحر اغلب کارگردانان به مسائلی فنی غالباً فیلم‌برداران تدوین فیلم را نیز انجام می‌دادند و یادگرفتن رموز کار از آنها بسیار سخت بود

و «زرین‌دست» توانست با علاقه و هوش به‌تدریج و به‌صورت «خودآموخته» به کار مسلط شود. فیلم‌برداری سه فیلم متوالی برادرش یعنی «شکوه قهرمان / ۴۸»، «از یاد رفته-۴۹»، «فاتحین صحرأ/۵۰» برایش شروع مناسبی به حساب می‌آمد.

«امیر نادری» که چندسالی سودای سینما و تنهایی در تهران او را با «زرین‌دست»

و «زرین‌دست» توانست با علاقه و هوش به‌تدریج و به‌صورت «خودآموخته» به کار مسلط شود. فیلم‌برداری سه فیلم متوالی برادرش یعنی «شکوه قهرمان / ۴۸»، «از یاد رفته-۴۹»، «فاتحین صحرأ/۵۰» برایش شروع مناسبی به حساب می‌آمد.

«امیر نادری» که چندسالی سودای سینما و تنهایی در تهران او را با «زرین‌دست»

نگاهی به کارنامه هنری «علیرضا زرین‌دست»، فیلم‌بردار مشهور سینمای ایران

۵ دهه در اوج با تصاویری درخشان

امید جوانبخت

هم‌خانه و مانوس کرده بود، پس از تجربه عکاسی در چند فیلم مانند «قیصر /۴۸» سودای ساخت فیلمی را داشت که با «خداحافظ رفیق/۵۰» و با تصاویر«زرین‌دست» و بودجه‌ای اندک محقق شد و ششور و عشق سازندگانش آن را ماندگار کرد. شروع فعالیت «زرین‌دست» در سال‌هایی پایانی دهه ۴۰ و هم‌زمانی آن با جریان ساخت فیلم‌های متفاوت موج نو امکان حضور او را در فیلم‌هایی که جای کار بیشتری برای فیلم‌بردار داشته باشد، مهیا می‌کرد هرچند او مجبور بود برای پذیرفته‌شدن در فضای حرفه‌ای سینما و نیز گذراندن زندگی از فیلم‌های تجاری نیز غافل نباشد. از فیلم‌های تجاری او در دهه ۵۰ به‌جز سه‌گانه «صمد» در امتداد شب/۵۶» به کارگردانی «پیروز صیاد» نکته خاصی به یاد مانده است. اما از فیلم‌های فیلم‌برداری که حضورش کیفیت استاندارد را به‌لحاظ فنی برای فیلم رقم می‌زند، مورد اقبال تهیه‌کنندگان قرار گرفت. او در این دهه با فیلم‌برداری حدود ۲۰ فیلم یکی از پرکاران این حرفه است. «نقطه‌ضعف/محمدرضا اعلامی/۶۲» و «بازجویی یک جنایت/محمدعلی سجادی/۶۲» و «طلسم/داریوش فرهنگ/۶۴» هرسه فیلم اول

علیرضا زرین‌دست در صحنه فیلم «مهرجانه»

نگاهی به فیلم «شنای پروانه»

عبور از باتلاق

مازایار معاوینی

توسط مصیب لب به اعتراف باز نکرده کمتر کسی می‌تواند ادعا کند که خیانت مصیب به ولی‌نعمتش (هاشم) و طراحی بی‌آبروکردن او و تبعات بعدی‌اش از سوی او را پیش‌بینی می‌کرده است. اگرچه غافلگیری بزرگ‌تر و درواقع اصلی و اساسی اثر بازهم فراتر از این است و در دست هنگامی که پایه‌پای حجت از نامردی مصیب (حتی اگر در حق یک لات آسمان جلی مانند هاشم باشد) ناراحت و در انتظار گیرافتادن و تقاص پس‌دانش هستیم، فیلم‌ساز تلنگر واپسین خود را محکم‌تر از ضربه‌های قبلی وارد می‌کند؛ وقتی که معلوم می‌شود مصیب با طراحی توطئه ضبط فیلم در استخر زنانه درواقع جواب ناجوانمردی هاشم و تعرض ناموسی‌ای که به دستور او انجام شده را داده و آنجا که یقین حاصل می‌کنیم ادعای مصیب مبنی‌بر آلت‌دست قراردادن حجت و تبدیل او به یک حمل‌کننده مواد مخدر درست و بی‌نقص است، انکار که صورت‌مسئله برامیان تا حدودی عوض می‌شود، درست در چشم برهم‌زدنی نفرت اولیه‌مان از مصیب که با توطئه‌اش باعث مرگ یک بز جوان بی‌گناه و رفتن شوهر متعصبش زیر تیغ اعدام شده، به نفرت توأمان و بسیار بزرگ‌تر از هاشم

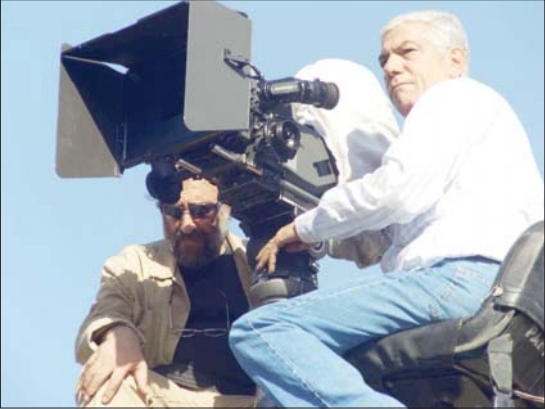

علیرضا زرین‌دست در صحنه فیلم «مهرجانه»

● «علیرضا زرین‌دست» با بیش از پنج دهه حضور مستمر در بطن سینما و تلاشی مستمر در جهت ارتقای کیفی فیلم‌ها با نبوغ و ابتکاراتی شخصی یکی از ستون‌های فیلم‌برداری سینمای ایران است.

او که در آستانه ۷۵سالگی هنوز انگیزه زیادی برای مهندسی و زیبایی‌شناسی تصاویر اثری که برای کار برمی‌گزیند، دارد، همواره در هر اثر خود را ملزم می‌بیند در عین انجام کاری هماهنگ با ذهنیت کارگردان، با اتکا به ذوق و خلاقیتش چیزی به کیفیت محصول نهایی بیفزاید. درعین‌حال او یکی از سالم‌ترین و بی‌حاشیه‌ترین هنرمندان سینمای ایران است که در تمام این سال‌ها با ورزش محبوبش، «تنیس»، تلاش کرده که جسم و روحش را آماده و روی فرم نگاه دارد تا همواره همان «ویولن خوش‌دست» باشد. پنج دهه حضور یعنی او از دوربین‌های بزرگ و تجهیزات ساده و اولیه با ناکتوبهای سیاه‌وسفید شروع کرده و در گذر از تحولات تکنولوژی فیلم‌برداری و تصویر تا امروز و دوربین‌های ظریف دیجیتال توانسته است با ذکاوت خود را هماهنگ و آдаپته کند. هرچند تکنولوژی فقط جنبه ابزار داشته و کیفیت نهایی اثر بیشتر مدیون خلاقیت فیلم‌بردار است ولی عدم انطباق با آن می‌تواند فدر را از گردونه خارج کند و بر توانایی‌هایش سایه بیندازد. «زرین‌دست» که در جوانی از تیزر به تهران می‌آید و گرفتار جادوی تصویر است، به عکاسی روی می‌آورد و به‌واسطه برادر بزرگ‌ترش زنده‌یاد «محمد زرین‌دست» (که تحصیل‌کرده سینما در آمریکا بود و کار فیلم‌سازی را از اوایل دهه ۴۰ شروع کرده بود) توانست خیلی زود به‌عنوان عکاس، دستیار فیلم‌بردار و نهایتاً فیلم‌بردار وارد سینمای حرفه‌ای شود. در آن سال‌ها تعداد انگشت‌شماری فیلم‌بردار فعال در سینما مشغول به کار بودند که به‌دلیل نوپایی سینمای ایران به‌جز موارد معدودی (مانند برخی آثار زنده‌یاد «خاجکیان») فیلم‌برداری بیشتر جنبه تصویری‌کردن داستان را داشت و به دلیل عدم تبحر اغلب کارگردانان به مسائلی فنی غالباً فیلم‌سازانی تدوین فیلم را نیز انجام می‌دادند و یادگرفتن رموز کار از آنها بسیار سخت بود

بیشتری می‌یابد و اسم او را در کنار زنده‌یادان «نعمت حقیقی» و «مهرداد فخریمی» به‌عنوان فیلم‌بردار آثار متفاوت‌تر دهه ۵۰ مطرح کرد. او در سال‌های پایانی دهه ۵۰ و رکود تولیدات سینمای ایران، دو فیلم برای برادرش در آمریکا فیلم‌برداری می‌کند و در بازگشت با پیشنهاد «مسعود کیمیایی» (که درپی متفرق‌شدن گروه همیشگی‌اش و نیز «نعمت حقیقی») به فیلم «خط قرمز/۶۰» می‌پیوندد. «خط قرمز» که بیش از ۸۰ درصد آن در فضای داخلی می‌گذشت و فیلم‌برداری و نورپردازی درخشان «زرین‌دست» به‌خوبی فضای ملتهب حاکم بر رابطه «امانی» و همسرش را به تصویر می‌کشید، با توقیف فیلم آن چنان دیده نشد. در دهه ۶۰ با کم‌کارشدن کارگردانان قدیمی و ورود فیلم‌سازان جدید، «زرین‌دست» به‌عنوان فیلم‌برداری که حضورش کیفیت استاندارد را به‌لحاظ فنی برای فیلم رقم می‌زند، مورد اقبال تهیه‌کنندگان قرار گرفت. او در این دهه با فیلم‌برداری حدود ۲۰ فیلم یکی از پرکاران این حرفه است. «نقطه‌ضعف/محمدرضا اعلامی/۶۲» و «بازجویی یک جنایت/محمدعلی سجادی/۶۲» و «طلسم/داریوش فرهنگ/۶۴» هرسه فیلم اول

علیرضا زرین‌دست در صحنه فیلم «مهرجانه»

● «علیرضا زرین‌دست» با بیش از پنج دهه حضور مستمر در بطن سینما و تلاشی مستمر در جهت ارتقای کیفی فیلم‌ها با نبوغ و ابتکاراتی شخصی یکی از ستون‌های فیلم‌برداری سینمای ایران است.

زیر درختان زیتون

موزه هنرهای معاصر تهران تعطیل شد

● به دستور ستاد ملی کرونا و با نازنجی‌شدن شهر تهران، موزه هنرهای معاصر تهران از روز گذشته تا اطلاع ثانوی تعطیل شد.

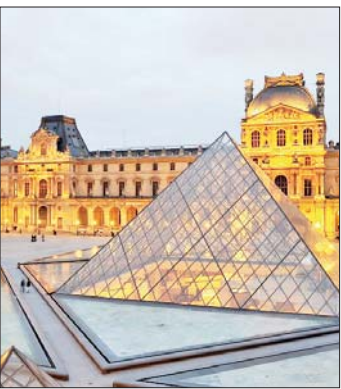
به گزارش «شرق»، موزه هنرهای معاصر تهران که این روزها میزبان دو نمایشگاه بود، با انتشار بیانیه‌ای اعلام کرد که از صبح روز یکشنبه ۱۵ فروردین تا اطلاع ثانوی تعطیل است.

این موزه علت این تعطیلی را دستور ستاد ملی کرونا اعلام کرده است.

در این بیانیه آمده است: «حسب اعلام ستاد ملی کرونا مبنی‌بر نازنجی‌شدن شهر تهران و لزوم تعطیلی فعالیت‌های سطح ۳ و ۴ در شرایط فعلی و با توجه به اینکه موزه‌ها در سطح شوم فعالیت قرار دارند، موزه هنرهای معاصر تهران از روز یکشنبه (۱۵ فروردین ماه) تا صدور مجوز بازگشایی از سوی ستاد ملی کرونا تعطیل خواهد بود».

پیش‌ازاین موزه هنرهای معاصر تهران بعد از حدود دو سال تعطیلی، از ۱۴ بهمن ماه ۹۹ بازگشایی عمومی شده بود.

کنجینه «لوور» را مجازی ببینید

● موزه لوور با ایجاد یک بستر مجازی کل مجموعه تاریخی و هنری خود شامل ۴۸۰ هزار اثر را به صورت مجازی و رایگان در معرض دید عموم قرار داد.

به گزارش سی‌ان‌ان، دوست‌داران تاریخ و هنر اکنون این فرصت را دارند تا برای نخستین‌بار از مجموعه‌ای کامل از آثار متعلق به موزه لوور شامل ۴۸۰ هزار اثر از قسمت‌های مختلف موزه از هنر اسلامی گرفته تا مجسمه‌های رنسانس و آثار باستانی مصر به‌صورت رایگان و مجازی دیدن کنند.

«ژان لوک مارتینز»، مدیر موزه لوور، در بیانیه‌ای ضمن اعلام این خبر گفت: برای نخستین‌بار هر فردی می‌تواند به‌صورت رایگان و از کامپیوتر شخصی یا گوشی هوشمند خود به تمام کنجینه آثار نگهداری‌شده در موزه لوور دسترسی داشته باشد و این مجموعه کامل شامل آثاری است که هم‌اکنون در موزه در معرض نمایش هستند؛ آثاری که در مخزن نگهداری می‌شوند و حتی آثاری که به‌صورت امانت به سایر موزه‌ها واگذار شده‌اند. مطمئن هستیم این محتوای دیجیتال موجب خواهد شد افراد برای بازدید حضوری از موزه لوور بیشتر ترغیب شوند.

همچنین یک نقشه مجازی از لوور برای بازدیدکنندگان طراحی شده است که به‌راحتی می‌توانند از طریق آن از آثار موجود در تمام تالارهای موزه دیدن کنند.

لوور که پربازدیدترین موزه جهان است و در سال ۲۰۱۹ نزدیک ۱۰ میلیون بازدیدکننده داشت، با وجود ادامه شیوع ویروس کرونا همچنان و از اواخر ماه اکتبر تعطیل است و حالا که روزانه ۴۰ هزار نفر در سالن‌های «لوور» قدم نمی‌زند، مسئولان موزه در چند مدت اخیر از این فرصت تلاهایی برای مرمت فضای موزه و آثار استفاده کرده‌اند.

همچنین در بزرگ‌ترین انتقال تاریخ موزه لوور، در ۱۶ ماه گذشته بیش از صد هزار اثر از کنجینه‌های هنری این موزه به‌طور مخفیانه به یک انبار فوق مدرن در شهر لیون در ۱۲۰ کیلومتری پاریس منتقل شده‌اند.

موزه لوور دارای بزرگ‌ترین مجموعه آثار هنری در جهان است و از این میان تنها ۳۵ هزار اثر در معرض دید عموم قرار گرفته و ۳۵ هزار اثر دیگر نیز به‌صورت امانت در اختیار دیگر موزه‌های فرانسه قرار دارد.

برای تماشای مجازی کنجینه کامل آثار موزه لوور می‌توانیداز طریق «تور مجازی موزه لوور» از بزرگ‌ترین موزه هنر جهان بازدید کنید و به گردش در آن بپردازید.